

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Opetustoimi
Ratkaisupäivämäärä 25.9.2024
Diaarinumero: ESAVI/45400/2023

Päivätoimintakeskus ei ole tarkoitettu oppivelvollisten opiskelijoiden oppivelvollisuuden suorittamispaikaksi

Asian kuvaaminen

Huoltaja toi kantelussa esille, että ammatillinen erityisoppilaitos järjesti hänen oppivelvollisen lapsensa TELMA-koulutuksen (työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen) päivätoimintayksikössä. Kantelijan mukaan hänen lapsensa osallistuu päivätoimintakeskuksen toimintaan, eikä hän saa opetusta opettajalta.

Erityisoppilaitoksen mukaan toimintayksikön oppimisympäristöt eivät vastaa opiskelijan tuen tarpeita, eikä niitä voida mukauttaa riittävästi. Opiskelija tarvitsee paljon apuvälineitä opiskeluun sekä WC-käynteihin ja hygieniasta huolehtimiseen. Tämän vuoksi erityisoppilaitos määritteli oppivelvollisen TELMA-koulutuksen opetusyksiköksi päivätoimintayksikön. Erityisoppilaitos perusteli ratkaisua sillä, että opiskelija ei voi opiskella samassa yksikössä muiden TELMA-koulutuksen opiskelijoiden kanssa, sillä kyseisen yksikön WC-tilat eivät ole opiskelijalle sopivia hänen vammansa vuoksi. Asiakirjoista ilmeni, ettei oppilaitos ollut arvioinut kohtuullisen mukautuksen mahdollisuutta tehdäkseen oppilaitoksen tilasta opiskelijalle saavutettavan.

Päivätoimintakeskuksessa opiskelijalle oli nimetty ohjaaja. Vastuupettaja kävi päivätoimintakeskuksessa tai oli yhteydessä opiskelijaa noin 1-2 kertaa viikossa. Lisäksi oppilaitoksen ohjaaja tapasi opiskelijaa noin kerran viikossa.

Asian ratkaisu

Aluehallintovirasto antoi erityisoppilaitokselle huomautuksen siitä, että opiskelijoita on kohdeltava oppilaitoksessa yhdenvertaisesti ja erilainen kohtelu on mahdollista vain, kun yhdenvertaisuuslaissa säädetyt lakiperustaisuuden, tavoitteen hyväksyttävyyden ja keinon oikeasuhtaisuuden vaatimukset täyttyvät.

Aluehallintovirasto antoi erityisoppilaitokselle huomautuksen siitä, että koulutuksen järjestäjän tulee turvata opiskelijan oppivelvollisuuden suorittaminen ja oikeus opetukseen.

Ratkaisun perusteet

Oppivelvollisuuslain 2 §:n 1 momentti ei rajaa vaikeasti vammaisia lapsia oppivelvollisuuden ulkopuolelle. Kaikkien oppivelvollisten oppivelvollisuuden päättymisestä on säädetty oppivelvollisuuslain 2 §:n 4 momentissa. Oppivelvollisuuslain 4 §:n 2

momentin 2 kohdan mukaan oppivelvollisuutta voi suorittaa TELMA-koulutuksessa. Kantelijan lapsi on valittu oppivelvollisena TELMA-koulutukseen, sillä on katsottu, ettei hänen ole vammansa vuoksi mahdollisuutta siirtyä peruskoulusta tutkintotavoitteiseen koulutukseen.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan hyvinvointialueen järjestettäväksi säädetyn päivätoiminnan tavoitteet voivat monelta osin olla yhteneväisiä TELMA-koulutuksessa olevan opiskelijan HOKSissa (Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma) määriteltyjen tavoitteiden kanssa. Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa säädetty päivätoiminta ei ole kuitenkaan tarkoitettu oppivelvollisten opiskelijoiden oppivelvollisuuden suorittamispaikaksi.

Aluehallintovirasto katsoi, että TELMA-koulutukseen osallistuvalla opiskelijalla on mahdollista olla jaksoja, jolloin opiskelija osallistuu päivätoimintakeskuksen toimintaan, mikäli koulutuksen järjestäjä arvioi, että opiskelu päivätoimintakeskuksessa edistää opiskelijalle HOKS:ssa asetettujen koulutuksen tavoitteiden saavuttamista.

Aluehallintovirasto katsoi, että mikäli koulutuksen järjestäjä tekee yhteistyötä hyvinvointialueen vastuulla olevan päivätoimintayksikön kanssa siten, että opiskelijan päivätoimintayksikkö on määritelty opiskelijan yhdeksi opetusyksiköksi, tämä edellyttää, että yksikössä on koulutuksen järjestäjän palveluksessa oleva kelpoisuusvaatimukset täyttävä opettaja. Opiskelijan opetus ei voi olla päivätoimintakeskuksen työntekijän tai oppilaitoksen ohjaajan vastuulla.

Aluehallintovirasto katsoi, että oppilaan sijoittaminen päivätoimintakeskukseen toimintaympäristöön liittyvästä syystä oli yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentin vastainen. Lisäksi on huomioitava, että syrjintää on yhdenvertaisuuslain 8 §:n 2 momentin mukaan myös kohtuullisten mukautusten epääminen.

Aluehallintovirasto katsoi, että opiskelija oli joutunut välittömästi syrjityksi, kun hänen opetustaan ei ollut toteutettu samassa yksikössä muiden TELMA-koulutukseen osallistuvien kanssa. Tämän lisäksi ammattiopisto oli laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa opetusta. Ammattiopisto oli toiminnallaan estänyt opiskelijan oppivelvollisuuden suorittamista ja oikeutta opetukseen.

Sovelletut säännökset ja määräykset

Perustuslaki (731/1999) 6 §

Oppivelvollisuuslaki (1214/2020) 2 §, 4 §, 6 §

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) 7 §, 11 §, 14 §, 16 §, 22 §, 23 §, 27 §, 30 §, 61 §, 64 §, 65 §, 96 §

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998) 13 e §, 16 §

Hallintolaki (434/2003) 6 §

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §, 8 §, 10 §, 11 §, 15 §,